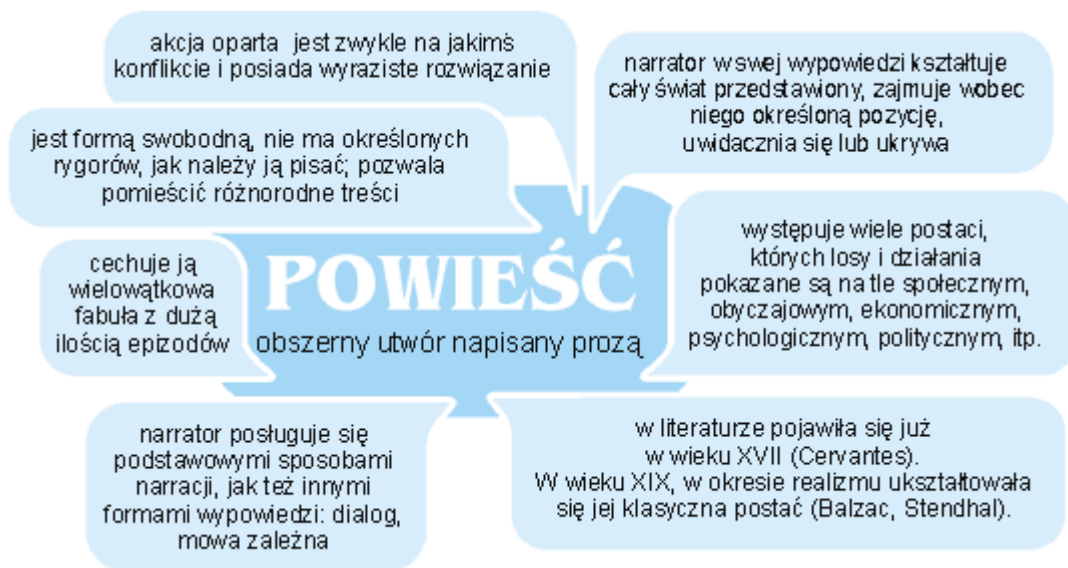

Klasa 7

Temat: Przebaczenie. Henryk Sienkiewicz, Krzyżacy. Fragmenty.

Drogi uczniu przed Tobą lekcja poświęcona bardzo ważnej powieści historycznej „Krzyżacy”. Tutaj poznasz tylko jej fragment, ale poniżej znajdziesz najważniejsze informacje o tej powieści.

"Krzyżacy" to jedna z najsłynniejszych (obok Trylogii i "Quo vadis") powieści historycznych Henryka Sienkiewicza. Jak wszystkie - pisana była "ku pokrzepieniu serc" Polaków, których ojczyzna, w okresie powstawania dzieła, znajdowała się pod zaborami. Sienkiewicz początkowo drukował odcinki "Krzyżaków" w kilku czasopismach, a w 1900 r. wydał powieść w postaci książkowej.

Tło historyczne

Tłem historycznym jest konflikt polsko-krzyżacki, jaki miał miejsce na przełomie XIV i XV w. Akcja powieści obejmuje ponad dziesięć lat i rozpoczyna się jeszcze przed śmiercią królowej Jadwigi w 1399 r., a kończy się już po zwycięstwie grunwaldzkim (15 lipca 1410 r.).

Tytuł

Tytuł może sugerować, że tematem utworu będą jedynie zwyczaje Zakonu Szpitala Najświętszej Marii Panny Domu Niemieckiego, jednakże w powieści najwięcej jest informacji o polskim rycerstwie, dworze królewskim, życiu średniowiecznej szlachty.

Język

Sienkiewicz starał się wiernie oddać ducha epoki końca średniowiecza: wprowadzał do języka powieści archaizmy i makaronizmy (czyli obce wtręty językowe). W usta swoich bohaterów wkładał łacińskie zwroty i kazał im wymawiać zdania o pokrętnym, starodawnym szyku (np. Danuśka ratując Zbyszka przed katem krzyczy: *Mój ci on!*). Oprócz archaicznego języka czytelnik poznaje z kart utworu obrzędy i tradycje średniowiecznej Polski.

Jurand ze Spychowa - bohater trzecioplanowy, jednooki, mężny rycerz mazowiecki, który po śmierci swej ukochanej żony (zmarła nagle podczas napaści Niemców na Spychów) poświęcił się zemście i stał się postrachem mieszkających w bliższym i dalszym sąsiedztwie jego siedziby Niemców i Krzyżaków.

Jurand ze Spychowa – charakterystyka

Jurand ze Spychowa jest ojcem Danusi. Jest to **zamożny i mężny komes**, należący do przedchorągiewnych. Jest mężczyzną ogromnym, z płowymi włosami i płowym wąsem, twarzą dziobatą i jednym okiem barwy żelaza. W młodości zaznał szczęścia u boku żony, którą kochał ponad życie. Uchodził wówczas za człowieka wesołego i przyjacielsko nastawionego do Niemców, których często gościł na swoim dworze. Zmienił się w obliczu osobistego nieszczęścia – po tragicznej śmierci małżonki, która zmarła na atak serca podczas najazdu Krzyżaków, stał się **mężczyzną żądnym zemsty za wyrządzoną krzywdę**, którą postrzegał jako wielką niesprawiedliwość. Swoje życie podporządkował walce z braćmi zakonnymi, stając się dla nich postrachem. Utrata ukochanej kobiety uczyniła z niego człowieka posępnego, zawziętego i bezlitosnego.

Niezlomny i nieprzejednany Jurand bezgranicznie kocha swą jedyną córkę, którą po śmierci żony oddał na wychowanie księżnej Annie.

Często, ogarnięty tęsknotą za dziewczynką, zjawia się na dworze, lecz widok jedynaczki przypomina mu o cierpieniu i potęguje jego smutek. Początkowo jest nieprzychylny małżeństwu Danusi ze Zbyszkiem, ukrywając przed wszystkimi, że jedyne dziecko przeznaczył Bogu.

Jurand pada ofiarą **spisku braci zakonnych**, którzy porywają jego córkę i podstępem zmuszają go do stawienia się w Szczytnie. Mając nadzieję na odzyskanie Danusi, poświęca siebie, swój rycerski honor, dumę oraz godność. Z pokorą wypełnia rozkazy Krzyżaków, zapominając o swojej hardości, zawziętości i nienawiści. Poniżony przez Niemców i oszukany, wykazuje się ogromną siłą i w przyływie gniewu zabija kilku z nich. Pojmany przez Zygryda, zostaje okaleczony i puszczony wolno.

Do Spychowa wraca jako człowiek przedwcześnie postarzały, złamany cierpieniem i udręczony. Utrata córki sprawia, że w Jurandzie zachodzi przemiana. Z rycerza mściwego i okrutnego dla Krzyżaków, staje się **pokutnikiem**, spędzającym całe dnie na modlitwie do Boga. Również z wyglądu zewnętrznego w niczym nie przypomina dawnego olbrzymiego męża – jest chudy, ma białą twarz otoczoną mlecznobiałymi włosami i brodą. Chodzi ubrany w grubą włosienicę, przepasaną powrósem, którą zakłada na nagie ciało. Żyje jedynie nadzieją, że pewnego dnia Zbyszko wróci do Spychowa z Danusią. Wyzbywa się również pragnienia zemsty na braciach zakonnych, pozostawiając sprawiedliwość Bogu. Dlatego też uwalnia pojmanego przez Zbyszka Zygryda de Love, zdobywając na zadziwiające wszystkich miłosierdzie.

Śmierć Danusi odbiera Jurandowi wolę życia – przez kilka tygodni leży w łóżku, nie wiedząc, gdzie jest i co się z nim dzieje, uśmiechając się i nie odzyskując świadomości do dnia swojej śmierci.

Jurand jest postacią pozytywną, wzbudzającą litość czytelnika. Jest mężczyzną nieugiętym, niezłomnym, rycerzem mścicielem, który w obliczu cierpienia zmienia się w człowieka miłosiernego i oddanego Bogu.

Uzupełnij tabelę biorąc pod uwagę charakterystykę Juranda ze Spychowa oraz fragment powieści z podręcznika strony 264-267.

Bohater	Jurand ze Spychowa	Zygfyrd de Lowe
Kim był?		
Cechy charakteru i stosunek do zemsty		
Postawa wobec cierpienia		

Lekcję przygotowała Joanna Biernacka

Wykorzystano: portal Interklasa, portal aleklasa, podręcznik dla klasy 7 Nowe słowa na start.

j.biernacka@sp90.edu.gdansk.pl